

Joan d'Organyà fou dels primers canonges premonstratesos que provenien de terres catalanes. Diuen que d'origens nobles. Hi ha qui afirma que era fill d'Organyà ja que moltes famílies nobles prenien el nom de la vila d'on eren originàries. Altres diuen que era de

[Bellcaire d'Urgell](#)

, doncs aquesta era la creença popular més estesa, però amb poc fonament històric. Finalment l'historiador

[Eduardo Corredera](#)

apunta a la possibilitat que fos nascut en zones properes al

[Monestir de les Avellanes](#)

. Hipòtesi que recolza perquè el cognom "Organyà", apareix de forma successiva en documentació dels arxius parroquials de la zona. Per això afirma que

el beat Joan va anar al mont Malet, ja que segurament sabia on es situava i que aquestes terres li eren ben conegudes, al igual que els seus homes

.

:

[Joan d'Organyà](#) va formar part de la comunitat del [Monestir de Vallclara](#) (Conca de Barberà), primera abadia premonstratesa de Catalunya, fundada amb el suport del comte

[Ramon Berenguer IV](#)

; així ho diu

[Jaume Caresmar](#)

:

d'entre els naturals d'aquí, el primer, o un dels primers a abraçar aquesta ordre fou un jove anomenat Joan d'Organyà

. Per motius diversos la

[comunitat de Vallclara](#)

es va dissoldre poc després de la seua fundació, cap al 1158.

Llavors **Joan d'Organyà** juntament amb altres canonges de la comunitat, es traslladaren cap a terres urgellenques. S'ubicaren al llavors anomenat *mont Malet*, sobre el poble de

[Vilanova de la Sal](#)

, a uns tres quilòmetres de l'actual *Monestir de les Avellanes*

. En el

mont Malet

, mirant cap a l'extensa plana d'Urgell, hi ha una cova natural on s'establiren els canonges. El lloc tot i les vistes al pla, era molt inhòspit, sense aigua i gairebé sense vegetació. De l'arribada de la comunitat al

mont Malet

, Caresmar escriu:

va obtenir – del Bisbe- permís per instal·lar-s'hi, el primer cop que s'hi va fer celebració fou durant la festa de l'Epifania del Senyor de l'any 1159

La vida de **Joan d'Organyà** i de la resta de la comunitat era molt austera, estaven dedicats a l'oració i a l'espiritualitat, *no menjaven carn en tot l'any, només utilitzaven roba feta de lli durant les cerimònies religioses, guardaven silenci de forma continuada, només estava permès descansar en un llit fet de taulons de fusta amb una mica de palla i amb l'hàbit posat. Tot això es feia segons marcava la Regla de Sant Agustí.*

La vida al
mont Malet

era molt dura i tot i que encaixava amb el que cercava el beat, feia molt complicada la vida diària de la comunitat.

Poc a poc es va anar estenent per les terres veïnes la fama de l'austeritat i la santa vida de **Joan d'Organyà**

, de manera que la gent de la contrada va començar a visitar al canonge i a venerar la cova com a lloc de culte. Fins i tot Caresmar esmenta que *per caritat i auxili dels pobres, va fundar un hospital no lluny del convent, on rebre i alimentar a peregrins i pobres.*

Es probable també que abans de l'arribada de

Joan d'Organyà

, la cova ja fos un espai de

[culte pagà](#)

i que el fet que la comunitat decidís instal·lar-s'hi no fos una decisió presa a l'atzar. De fet el monestir fou consagrat a la Mare de Déu, procediment habitual de l'època (s. XII), sobretot en llocs on hi havia constància de cultes de caràcter local. Tot i que en el cas de

Bellpuig el Vell

, a qui s'acabà venerant no fou a la Verge, sinó al seu fundador Joan d'Organyà.

El comte d'Urgell [Ermengol VII](#), assabentat de l'existència de la comunitat del mont Malet, els va facilitar ajuda i patrocini. Ben aviat es redactà i firmar [l'acta](#)

[fundacional](#)

en la que es decretava que s'edifiqués allí un monestir, atorgant-li en propietat tot el mont Malet i altres territoris propers, com el poble de

[Vilanova de Privà](#)

, cedit de forma íntegra amb els delmes, censals i altres drets.

Tot això fou entregat al nou monestir que rebé el nom de Santa Maria de Bellpuig

. L'acta fundacional data de l'any 1166, segons aquesta acta

Joan d'Organyà

era nomenat

[prior](#)

del monestir, tot i que tradicionalment se l'ha tractat d'

[abat](#)

Aquestes donacions van permetre edificar les poques construccions que van envoltar la cova originària de [Bellpuig el Vell](#). Monestir que no va créixer més, ja que gairebé de forma simultània es va començar a construir un nou monestir premonstratès al lloc de

[Fonts Amenes](#)

, on avui es troba el

[Monestir de les Avellanes](#)

Joan d'Organyà

però mai no va abandonar

Bellpuig el Vell

. L'any 1172 va deixar el càrrec de prior.

Ara lliure d'ocupacions va entregar-se de ple a la oració i a la contemplació i salvació de les ànimes

. Mentre la comunitat de

Bellpuig el Vell

s'anava traslladant poc a poc cap a

Bellpuig el Nou

, l'actual monestir.

Joan d'Organyà va voler quedar-se sempre a *Bellpuig el Vell*, on va morir entre 1192 i 1195.

Fou enterrat a la mateixa cova. El lloc i la tomba del beat van continuar essent venerats per la gent dels pobles veïns. Ben aviat va començar a rebre tractament de sant, tot i que no se sap qui el va canonitzar com a tal. Sembla ser que fou una santificació de caire popular tal i com ens ho explica a les seues cròniques, Bernardo de León Martorell, procurador general a Roma a finals del s. XVI:

Diuen que el 8

d'abril al convent de Bellpuig

(Vell)

se celebra la festa de Sant Joan d'Organyà i també es veneren les seues sagrades relíquies, honrades amb il·lustres miracles

Les seues relíquies es guarden en un sepulcre de pedra col·locat sobre l'altar. I el dia del naixement del sant se celebra una festa amb molta solemnitat i gran participació dels fidels dels pobles veïns (...). Quan els camps sofreixen sequera la gent dels pobles solen pujar a la capella en rogativa pública demanat i confiant obtenir pluja, llavors hi puja tanta gent que cal celebrar la missa fora de la capella, amb les relíquies del sant sobre l'altar

Sembla ser que cap al segle XIII es van desenterrar les restes de **Joan d'Organyà** i es van col·locar en un sepulcre de pedra damunt de l'altar de *Bellpuig el Vell*

, lloc on van romandre fins al segle XVIII, quan es traslladaren a l'església de Bellpuig el nou o *Monestir de les Avellanes*

Amb el temps el nom de la cova i del sant van canviar, s'anomenava i s'anomena la *cova del Sant Cap* ,
en aquells temps, quan els fidels volien satisfer la seua devoció, aixecaven fàcilment la tapa de pedra i treien el sant cap i la presentaven a la veneració dels presents; d'aquí va venir la costum divulgada per la zona d'anomenar-lo no pel nom de Joan sinó per Sant Cap . A finals del segle XVI, Bernardo de León ens diu a la seua crònica que ja no hi ha la costum de treure la relíquia del sepulcre, tot i que se'l continua anomenant Sant Cap.

I encara ens quedaria parlar del seguit de miracles pòstums que se li atribueixen al sant i que en definitiva són mostra de la continua devoció de la gent a **Joan d'Organyà**. Tot i el trasllat de les relíquies a l'església de *Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes*, la cova del Sant Cap no va caure mai en l'oblit i tot i que l'altar original fou destruït, avui encara conserven i visiten la cova els habitants de Vilanova de la Sal.

Pel que fa a les relíquies, el 1843, després que els canonges abandonessin Bellpuig de les Avellanes a causa de la desamortització, el *mossèn de Vilanova (...)* va agafar les relíquies del monestir per guarda-les, entre les quals va recollir les restes de *Sant Joan d'Organyà*

,
fundador del monestir

. L'últim que se'n sap és que el 1899 encara eren a l'església de Vilanova de la Sal.